



Silva Editorial, Tarragona, 2013

## La Vamba Groga

© Lena Paüls

La Munda Tolosa va néixer a Reus avui fa cent anys. És la meva àvia adoptiva.

Jo tenia deu anys quan li vaig presentar els meus companys d'escola. En aquella època, la Munda vivia sola a la rebotiga de la sabateria de sota de casa nostra, al carrer de Balmes. En realitat, la sabateria estava tancada

des que la Munda s'havia jubilat, però en continuava apujant cada dia la persiana metàl·lica enrotllable perquè entrava al seu pis per la botiga.

La propietària del local, Bruna Foscamà, una parenta llunyana de la Munda, cada any li cobrava més car el lloguer i l'amenaçava de buidar-li la sabateria si no li pagava el que li demanava. La Munda n'estava ben amoïnada.

Però, no en sabíem res de tot això, el grup de nois i noies que vam trucar als vidres de la seva botiga, una tarda, en sortir de l'escola. Volíem comprar calçat per completar una disfressa per a la festa de fi de curs.

Tots vivíem prop de l'antiga sabateria, però només jo hi havia entrat abans.

Aaaaaaatxim! Entrar a la botiga i estornudar tot va ser u. Havíem aixecat pols de la que s'estenia a tot arreu. N'hi havia una capa als prestatges i sobre les capses de calçat passat de moda. N'hi havia als armaris on s'apilaven els cordons i les plantilles, als aparadors, al taullell i als miralls. El cas és que la Munda semblava que no se n'adonava. Per tant, vam obrir les portes de bat a bat perquè circulés l'aire, mentre ella s'enfilava en una escala que estava repenjada a la prestatgeria.

I no va parar de baixar capses.

Ens va deixar emprovar un munt de vambes, mocasins, ballerines i sabates de taló, sense presses, fins que es va fer fosc.

—¿Quant li devem?

—Us les regalo.

—Podríem ajudar-la a... —vaig dir, pensant a ajudar-la a treure la pols que hi havia per tot arreu.

—Sí, molt bé. Em podríeu ajudar a pintar la persiana metàl·lica de la botiga —em va tallar.

—Farem el fons fosc i a sobre una vamba d'un color ben llampant. ¿Què hi diu?

—Groc!

—D'acord: una vamba groga.

Aquell estiu, vam allargar i allargar la pintura de la persiana metàl·lica els dos mesos de vacances. Escoltàvem música, ballàvem, fèiem gresca i la Munda ens deixava fer.

Preníem el berenar de casa i ens el menjàvem sota el llimoner del pati on donava la rebotiga. L'havia plantat la Munda d'un pinyol i aleshores ja era un arbre tan ufanós que les branques carregades de fruits ocupaven la meitat del pati. En acabat, la Munda ens portava un gelat de llimona per a cadascú. L'última tarda de pintura, ens va ensenyar a fer granissat i sorbet amb les llimones més madures.

—A veure si endevineu per què vaig triar el color groc per a la vamba.

—Per les llimones!, esclar.

I tots vam sortir al carrer i la Munda va abaixar la persiana metàl·lica i vam aplaudir la nostra obra pictòrica.

A finals de tardor, Bruna Foscamà, la parenta malhumorada de la Munda, es va presentar a la botiga.

—Tieta, les capses de sabates fan nosa.

—¿A qui?

—He de portar algú a veure el local i... ja n'hi ha prou d'explicacions! Has de llençar d'una vegada, les capses de calçat passat de moda.

—Potser faran servei a algú.

—No te les voldran ni regalades.

—¿I tu què saps?

—Les portaré a la deixalleria.

—Te'n guardaràs prou. No són teves.

—Però són al "meu" local. I amb el que em pagues...

Aquell mateix vespre, la Munda ens va esperar impacient a la porta de la botiga que hi passéssim per davant, quan sortíssim d'escola.

—M'ensumo que la meva parenta es vol vendre el local.

—¿I la farà fora?

—De la rebotiga, no.

—¿I deixarà que hi visqui?

—No em pot treure, la rebotiga és meva. Però, hauré de buidar la botiga.

—Compti amb nosaltres.

—I hauré de tornar a obrir la porta que ara està tapiada.

—¿Quina porta?

La Munda va fer-nos entrar a la botiga i va retirar una cortina que tapava un rectangle de totxos a la paret.

—Dóna a l'escala de l'edifici.

—Per tant, per entrar al seu pis, no cal que entri per la botiga.

—No. Abans, a la rebotiga, hi tenia el pis el porter.

—¿També és propietària del pati?

—Sí.

—Podríem posar les capsas de calçat al pati, tapades amb lones.

—No hi cabran, si no tallem el llimoner.

—Ni parlar-ne.

L'endemà li portàvem una proposta.

—Podem deixar les capsas de calçat en una aula de l'Escola Taller d'Art, a l'antic convent de monges del carrer del Vent. Tenim l'autorització del director.

—¿Com se us ha acudit portar-ho a l'Escola Taller d'Art?

—Ens hi ha fet pensar el llimoner. Allà també n'hi ha un d'immens al pati...

—Però, ¿com les hi portarem?

—Demanarem ajuda a les famílies.

El dia convingut, davant de la sabateria de la Munda van comparèixer tres furgonetes i molta gent disposada a fer el trasllat. Vam fer una cadena humana i vam carregar les capsas amb un tres i no res.

Els responsables de l'Escola Taller d'Art es van entusiasmar amb tot aquell material. De seguida,

professors i alumnes es van il·lusionar a dissenyar una instal·lació d'art amb aquella muntanya de capsos.

Al mateix temps, van organitzar un taller obert a tota la ciutat. Més de tres-centes persones de totes les edats vam pintar sobre el calçat, amb tintes resistents a la humitat, els esbossos dels dibuixos que primer fèiem en paper pergamí.

El dia de la inauguració de la instal·lació d'art va ser una festa. Piles i piles de capsos de cartró buides formaven un laberint per on transitaven els visitants. Després de molts anys, aquesta instal·lació d'art es va traslladar al Centre d'Art Cal Massó, un espai que acull noves tendències de la cultura contemporània, i encara s'hi pot veure.

—Preu de sortida... ¿Qui en dóna més? —dèiem des de l'escenari de l'auditori de l'Escola Taller d'Art on vam subhastar el calçat decorat.

Els diners que es van recollir a la subhasta van servir per convertir la rebotiga de la sabateria en un pisot adequat a la vida tranquil·la de la Munda i per reobrir l'antiga porta d'entrada que donava a l'escala de l'edifici.

Han passat vint anys. I la Munda ha anat continuant així. Fins fa un any, quan vaig saber que no es podia valer per ella mateixa. No es podia vestir bé ni sortir a comprar ni fer-se el menjar ni netejar casa. Va ser aleshores que la vaig adoptar. I adoptar una persona vol dir que te'n fas responsable.

Vivim al pis que havia estat dels meus pares. La Munda es passa el dia a la seva habitació, que dóna al pati on hi ha el llimoner que ella havia plantat d'un pinyol. Hi té l'ordinador, hi llegeix i hi rep visites per conversar i escoltar música. I, sobretot, controla el llimoner des de la finestra.

Fa poc hem comprat el local de l'antiga sabateria a la Bruna Foscamà, que no l'havia pogut llogar ni vendre durant tots aquests anys. Després de fer-hi obres per insonoritzar-lo, hi haurà **La Vamba Grogga**, una discoteca per als més joves, no més petits de deu anys ni més grans de dotze.

La discoteca té sortida al pati del llimoner, sota del qual hi ha espai per a jocs i, al fons, un petit escenari per a actuacions en directe. La nostra especialitat seran els gelats artesans, els granissats i els sorbets de llimona.

Avui la Munda fa cent anys i va molt mudada. Vol celebrar el seu aniversari inaugurant **La Vamba Grogga**. Hi ha molta gent congregada davant la porta de la discoteca. Les bombetes de colors que recorren la façana ja estan obertes. Un mim actua entre els presents per fer agradable l'espera. Però, ara que tot és a punt, ha sorgit un imprevist: l'àvia va caure fa uns dies i, tot i que ja fa unes passes per la seva habitació, no s'atreveix a baixar les escales.

Li agradaria, més que res al món, baixar a la inauguració. Li agradaria tant que, ara que jo estic escrivint un missatge al mòbil i es pensa que no la veig, s'està de cara a la finestra, aguantant les llàgrimes que li omplen els ulls.

—Nena, el llimoner té pugó —diu per dissimular.

—Sense tu, àvia, no podem inaugurar **La Vamba Grogga** —li dic tot fent-li un petó sorollós a la galta.

Es gira sorpresa.

Truquen a la porta i l'obro per deixar entrar els meus amics de sempre. Així que entren, abracen i fan petons a la Munda, que se'ls treu de damunt com pot. Porten poms de flors, capses de bombons i tot de regals per celebrar que fa cent anys. I també porten una cadira de rodes plegada. Hi fem seure amb molt de compte l'àvia i la baixem a la inauguració de la discoteca.

La música envaeix per primer cop **La Vamba Grogga**. La Munda està tan contenta com aquell dia que li vaig presentar aquests companys d'escola, els meus socis en aquest projecte.

Barcelona, 2013